

HÉRAÐSDÓMUR
REYKJAVÍKUR

ÚRSKURÐUR

30. mars 2026

Mál nr. E-6110/2025:
Stefnandi: Samkeppniseftirlitið
(*Gizur Bergsteinsson lögmaður*)

Stefndu: Samskip Holding B.V.
Samskip hf.
Samskip innanlands ehf.
Jónar Transport hf.
(*Hörður Felix Harðarson lögmaður*)

Dómari: Arnaldur Hjartarson héraðsdómari

Ú R S K U R Ð U R

Héraðsdóms Reykjavíkur 30. mars 2026 í máli nr. E-6110/2025:

Samkeppniseftirlitið

(Gizur Bergsteinsson lögmaður)

gegn

Samskipum Holding B.V.,

Samskipum hf.,

Samskipum innanlands ehf. og

Jónum Transport hf.

(Hörður Felix Harðarson lögmaður)

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar 6. mars 2026, var höfðað 15. september 2025 af Samkeppniseftirlitinu, Borgartúni 26 í Reykjavík, á hendur Samskipum Holding B.V., þ.e. félagi sem skráð er í Hollandi, ásamt Samskipum hf., Samskipum innanlands ehf. og Jónum Transport hf., sem öll eru með skráð aðsetur að [...] Reykjavík.

Í þessum þætti málsins er til úrlausnar krafa stefndu um frávísun málsins.

Dómkröfur stefnanda í efnisþætti málsins eru eftirfarandi. Í fyrsta lagi krefst stefnandi ógildingar á ákvæði í úrskurði áfrýjunarnefndar samkeppnismála 19. mars 2025 í máli nr. 7/2023 um að stefndu Samskip Holding B.V. og Samskip hf. skuli óskipt greiða í ríkissjóð sekt að fjárhæð 2.300.000.000 króna vegna brota gegn 10. gr. samkeppnislaga nr. 44/2005 og 1. mgr. 53. gr. EES-samningsins. Stefnandi krefst þess að sömu stefndu verði þess í stað óskipt gert að greiða 4.000.000.000 króna sekt í ríkissjóð.

Í öðru lagi krefst stefnandi ógildingar á ákvæði í úrskurði áfrýjunarnefndar samkeppnismála 19. mars 2025 í máli nr. 7/2023 um að stefndu Samskip Holding B.V. og Samskip hf. skuli óskipt greiða í ríkissjóð sekt að fjárhæð 100.000.000 króna vegna brota gegn 19. gr. laga nr. 44/2005. Stefnandi krefst þess að sömu stefndu verði þess í stað óskipt gert að greiða 200.000.000 króna sekt í ríkissjóð.

Í þriðja lagi krefst stefnandi ógildingar á ákvæði í úrskurði áfrýjunarnefndar samkeppnismála 19. mars 2025 í máli nr. 7/2023 um að sektir, sem þar er kveðið á um, skuli greiddast í ríkissjóð innan 30 daga frá birtingu úrskurðarins. Stefnandi krefst þess að fjárhæðir þeirra sekta, sem stefndu Samskip Holding B.V. og Samskip hf. verði með dómi gert að greiða í ríkissjóð, beri dráttarvexti samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu, frá aðallega 1. október 2023, til vara 20.

apríl 2025 en til þrautavara 15. september 2025, til greiðsludags, sbr. 2. mgr. 37. gr. laga nr. 44/2005.

Loks krefst stefnandi málskostnaðar óskipt úr hendi stefndu.

Dómkröfur stefndu í þessum þætti málsins eru þær að málinu verði vísað frá dómi. Þá er krafist málskostnaðar.

Í þessum þætti málsins krefst stefnandi þess að kröfu stefndu um frávísun verði hafnað.

I

Stefnandi er stjórnvald sem fer með eftirlit samkvæmt samkeppnislögum nr. 44/2005 og daglega stjórnýslu á því sviði sem lögin ná til, sbr. 5. gr. laganna. Stefndu eru fyrirtæki sem hafa með höndum ýmsa starfsemi á sviði land- og sjóflutninga ásamt flutningsmiðlun. Stefndi Samskip Holding B.V. er móðurfélag meðstefnda Samskipa hf. Síðarnefnda félagið er 100% eigandi meðstefndu Jóna Transport hf. og Samskipa innanlands ehf.

Forsaga málsins er sú að stefnandi hóf rannsókn á ætluðum brotum stefndu og Eimskipafélags Íslands hf. árið 2013. Með sátt Eimskipafélags Íslands hf. við stefnanda í júní 2021 féllst fyrirtækið á að greiða stjórnvaldssekt að fjárhæð 1.500.000.000 króna og viðurkenndi það sem nefnt var í sáttinni alvarleg brot gegn 10. gr. laga nr. 44/2005 og 53. gr. EES-samningsins, sbr. lög nr. 2/1993 um Evrópska efnahagssvæðið.

Með stjórnvaldsákvörðun stefnanda 31. ágúst 2023 var komist að þeirri niðurstöðu að virða bæri stefndu sem eina efnahagslega einingu sem mynduðu fyrirtækið „Samskip“. Er sú niðurstaða áréttuð í 6. tölulið ákvörðunarorða stefnanda. Til einföldunar var rætt í ákvörðuninni um „Samskip“ vegna starfsemi umræddra félaga. Í ákvörðun stefnanda fólst að vegna ýmissa ætlaðra brota gegn banni 10. gr. samkeppnislaga og 1. mgr. 53. gr. EES-samningsins við ólögmetu samfelldu samráði á nánar tilgreindu tímabili skyldu stefndu Samskip hf. og Samskip Holding B.V. greiða 4.000.000.000 króna í stjórnvaldssekt. Þá skyldu þeir jafnframt greiða 200.000.000 króna í stjórnvaldssekt vegna ætlaðra brota gegn 19. gr. laga nr. 44/2005, sbr. 37. gr. sömu laga, vegna rangrar, villandi og ófullnægjandi upplýsingagjafar og gagnaafhendingar. Á grundvelli 16. gr. laga nr. 44/2005 beindi stefnandi auk þess vissum fyrirmælum til stefndu um háttsemi, en tiltekið var að brot gegn þeim fyrirmælum vörðuðu viðurlögum samkvæmt IX. kafla sömu laga.

Stefndu kærðu ákvörðunina til áfrýjunarnefndar samkeppnismála 27. september 2023. Með úrskurði áfrýjunarnefndarinnar var hin kærða ákvörðun staðfest að öðru leyti en því að stefndu Samskipum Holding B.V. og Samskipum hf. var gert að greiða óskipt 2.300.000.000 króna í stjórnvaldssekt vegna ætlaðra brota gegn 10.

gr. laga nr. 44/2005 og 1. mgr. 53. gr. EES-samningsins, en 100.000.000 króna í stjórnvaldssekt vegna ætlaðra brota gegn 19. gr. laga nr. 44/2005. Loks var kveðið á um að umræddar sektir skyldu greiðast í ríkissjóð innan 30 daga frá birtingu úrskurðar áfrýjunarnefndarinnar.

II

Stefndu byggja frávísunarkröfu sína á því að stefna málsins sé ekki í samræmi við þær kröfur sem gerðar séu í 80. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála, einkum e-lið 1. mgr. 80. gr. Þá sé stefnan í brýnni andstöðu við þá meginreglu réttarfars að flutningur málsins skuli vera munnlegur, sbr. 1. mgr. 101. gr. laga nr. 91/1991. Stefndu telji framsetningu í stefnu og umfang hins skriflega málflutnings slíkt að óhjákvæmilegt sé að vísa málinu frá dómi. Ljóst sé að jafnræði aðila væri verulega raskað ef réttum reglum yrði fylgt við greinargerðarskrif í málinu. Það geti hins vegar engan veginn samrýmst tilvitnuðum réttarfarsreglum að haga greinargerðarskrifum til samræmis við stefnu.

Það athugist einnig að stefnandi hafi lagt fram gríðarlegan fjölda skjala. Merkt dóm skjöl séu hins vegar einungis 44 talsins. Mörg þeirra innihaldi hins vegar fjölda gagna án þess að séð verði að þau séu nánar tilgreind í skjalaskrá eða í tilvísunum í stefnu.

Í stefnu sé gerð grein fyrir málsatvikum einum og sér á 35 blaðsíðum. Finna megi fjölmörg dæmi þess í réttarframkvæmd að gerðar hafi verið athugasemdir við skriflegan málflutning í tilvikum þar sem stefnur séu slíkar að umfangi eða styttri. Stefndu telji að þess finnist hins vegar engin dæmi í framkvæmd að málsatvikum, málsástæðum og lagarökum séu gerð skil á 135 blaðsíðum.

Leiðbeinandi reglur dómstólasýslunnar nr. 5/2025 um hámarks lengd stefnu og greinargerða í einkamálum o.fl. styðji við málalíbúnað stefndu, en stefna málsins sé ríflega fimmfalt lengri en viðmið reglnanna. Þótt til sanns vegar megi færa að málið sé mikið að umfangi þá athugist að umfang málsins sé alfarið að rekja til þess hvernig stjórnvaldið sjálft, þ.e. stefnandi, hafi ákveðið að standa að rannsókn og meðferð þess. Lengd ákvörðunar stefnanda hafi verið úr öllu hófi og ekki í neinu samræmi við tilefnið. Þá sé þar að finna gríðarlega umfangsmiklar og óþarfar endurtekningar.

Réttlætning fyrir óhóflegu umfangi skriflegs málflutnings verði ekki fundin í umfangi stjórnvaldsákvæðana stefnanda sjálfs. Þvert á móti verði að ætla að umfang skriflegra gagna málsins, sem að stórum hluta stafi frá stefnanda, ætti að auðvelda honum að gæta að meginreglu 1. mgr. 101. gr. laga nr. 91/1991 og hafa lýsingar í stefnu gagnorðar og skýrar til samræmis við e-lið 1. mgr. 80. gr. sömu laga. Þessa hafi stefnandi í engu gætt og beri því að vísa málinu frá dómi vegna verulegs annmarka á stefnu málsins.

III

Stefnandi hafnar málatilbúnaði stefndu og byggir á því að ekki séu forsendur til að vísa málinu frá dómi. Í þeim efnum vísar stefnandi einkum til þess að e-liður 1. mgr. 80. gr. laga nr. 91/1991 setji því engin mörk hve löng stefna megi vera. Það sé þess vegna ekki nóg fyrir stefndu að vísa til lengdar stefnunnar. Ekki liggi enda fyrir fordæmi þar sem Hæstiréttur hafi vísað máli frá dómi eingöngu á þeim grundvelli að stefna fæli í sér skriflegan málflutning.

Þá þurfi við mat á því hvort sakarefni séu gerð fullnægjandi skil í stefnu að hafa í huga að málsástæður stefnanda byggji í flestum tilvikum á reglum sem hafi mótast í réttarframkvæmd Evrópuréttarins.

Auk þess sé málið einstaklega umfangsmikið og að líkindum fordæmalaust í hérlandri réttarframkvæmd. Þríþætt kröfugerð stefnanda kalli á þá umfjöllun í stefnu sem feli í sér gagnorða og skýra umfjöllun um málsástæður stefnanda. Skemmri umfjöllun hefði getað leitt til þess að málið teldist vanreifað þannig að frávísun myndi varða.

Dæmi séu um langar stefnur erlendis og heimili Evrópudómstóllinn til dæmis að málflutningsskjöl geti verið löng, þótt þau eigi almennt ekki að vera lengri en 50 blaðsíður þar. Hvað nánar varði Evrópudómstóllinn geti aðilar þar einnig lagt fram viðbótargreinargerð við fyrri málflutningsskjöl sín.

Stefnandi hafni því að jafnræði yrði raskað vegna stefnu hans, enda komi slíkt ekki í veg fyrir að stefndu skili greinargerð þar sem tekið sé til varna.

Hvað varði framlagningu dómskjala í málinu af hálfu stefnanda þá séu gögnin lögð fram með sama hætti og þau hafi legið fyrir áfrýjunarnefnd samkeppnismála. Hagræði hafi verið af gagnaframlagningu með þeim hætti sem stefnandi hafi valið að gera.

IV

A

Til úrlausnar er krafa stefndu um frávísun málsins. Til stuðnings þeirri kröfu hafa stefndu meðal annars vísað til reglna dómstólasýslunnar nr. 5/2025 um hámarkslengd stefnu og greinargerða í einkamálum o.fl.

Í g-lið 2. mgr. 15. gr. laga nr. 91/1991 segir að dómstólasýslan setji nánari reglur fyrir Landsrétt og héraðsdómstólana um form og frágang dómskjala, þar á meðal hámarkslengd stefnu og greinargerðar stefnda. Þetta orðalag má rekja til breytingalaga nr. 78/2015, að því undanskildu að þá var vísað til dómstólaráðs en ekki dómstólasýslunnar. Í lögskýringargögnum segir meðal annars um þetta orðalag að færst hafi „í aukana á síðustu árum að aðilar hafi virt að vettugi fyrir mæli e-liðar 1.

mgr. 80. gr. og 2. mgr. 99. gr. laga um meðferð einkamála um að lýsing málsatvika og málsástæðna skuli vera gagnorð og gert grein fyrir þessu hvoru tveggja í löngu máli í stað þess að láta það bíða málflutnings“.

Meginregla einkamálaréttarfars miðar við munnlega málsmeðferð. Þannig er gengið út frá því að stefnur og greinargerðir séu fremur hnitmiðaðar. Með tímanum hefur ákveðinn misbrestur orðið á þessu sem leitt getur til þess að slík skjöl verða stundum ómarkviss þegar lengd þeirra fer úr böndum, sbr. afdráttarlaus ummæli í fyrrnefndum lögskýringargögnum. Ómarkviss stefna getur gjarnan af sér of langa greinargerð.

Tilvitnaðar reglur dómstólasýslunnar nr. 5/2025 fela í sér viðmið sem viðbúið er að lögmenn og dómarar líti til. Hvað sem því líður eru reglurnar einvörðungu til leiðbeiningar og því ekki bindandi. Þar af leiðandi verður máli ekki vísað frá dómi á grundvelli þeirra.

B

Í e-lið 1. mgr. 80. gr. laga nr. 91/1991 segir að í stefnu skuli greina svo glöggt sem verða má málsástæður sem stefnandi byggir málsókn sína á, svo og önnur atvik sem þarf að greina til þess að samhengi málsástæðna verði ljóst, en þessi lýsing skal vera gagnorð og svo skýr að ekki fari milli mála hvert sakarefnið er. Samkvæmt íslenskri nútímamálsorðabók merkir lýsingarorðið „gagnorður“ það að vera stutturður en skýr í framsetningu.

Dæmi eru um alvarlegar aðfinnslur dómstóla vegna of langra málflutningsskjala, þar sem málsástæður eru raktar í löngu máli og ekki dregnar saman, sbr. dóm Hæstaréttar 26. febrúar 2004 í máli nr. 347/2003 og dóm Hæstaréttar 19. janúar 2017 í máli nr. 438/2016. Hvað stefnur varðar þá þekkjast þó ekki dæmi um að slíkt hafi eitt og sér verið látið varða frávísun máls, sbr. til dæmis dóm Hæstaréttar 26. september 2013 í máli nr. 491/2013. Þess ber að geta að stefna hins fyrirliggjandi máls er um þrefalt lengri en í því máli.

Ef fallist yrði á það með stefnanda að þar sem dómaframkvæmd geymi ekki dæmi um frávísun máls á þeirri forsendu einni að stefna sé óhóflega langur skriflegur málflutningur og því verði málinu ekki vísað frá dómi, þá fæli það í sér að dómurinn virti að vettugi þann hluta e-liðar 1. mgr. 80. gr. laga nr. 91/1991 sem áskilur fortakslaust að umrædd lýsing í stefnu skuli vera gagnorð. Augaleið gefur að dómurinn hefur ekki heimild til að líta fram hjá fyrirmælum laga að þessu leyti og getur óhóflegur skriflegur málflutningur í andstöðu við meginreglu einkamálaréttarfars um munnlega málsmeðferð því einn og sér leitt til frávísunar máls í vissum tilvikum. Önnur niðurstaða fæli enda í sér að stefna í einföldu innheimtumáli vegna ógreidds reiknings í hefðbundnu viðskiptasambandi tveggja fyrirtækja gæti

verið rituð á 100.000.000 blaðsíðum, svo dæmi sé tekið. Slíkt fengi bersýnilega ekki staðist. Í þessu samhengi hefur sérstaka þýðingu að í meginreglu einkamálaréttarfars um munnlega málsmeðferð felst að aðilum er beinlínis óheimilt að ganga út í öfgar í skriflegri röksemdafærslu sinni. Halda ber því loks til haga að að baki framsetningu reglu e-liðar 1. mgr. 80. gr. búa meðal annars sjónarmið um skilvirkni og tengist reglan þar með einnig meginreglu einkamálaréttarfars um hraða málsmeðferð.

Tilvísanir lögmanns stefnanda við málflutning til þess að dæmi séu um langar stefnur erlendis í samkeppnismálum getur í eðli sínu ekki hróflað við framangreindum ályktunum dómsins sem byggjast á túlkun íslensks réttar. Hvað sérstaklega varðar umfjöllun lögmanns stefnanda um að Evrópudómstóllinn heimili að málflutningsskjöl geti verið löng, þótt þau eigi almennt ekki að vera lengri en 50 blaðsíður þar, þá birtist þar viss misskilningur stefnanda. Meginreglan um málsmeðferð fyrir Evrópudómstólnum er enda skrifleg málsmeðferð. Þannig er málsmeðferð fyrir þeim dómstól einungis að takmörkuðu leyti munnleg öfugt við það sem við á samkvæmt meginreglu íslensks einkamálaréttarfars um munnlega málsmeðferð. Að réttu lagi kallar þessi munur jafnan á styttri málflutningsskjöl hér á landi samanborið við mál sem rekin eru fyrir Evrópudómstólnum og raunar einnig fyrir EFTA-dómstólnum, en stefnandi hefur hvað sem því líður skilað stefnu sem er tæplega þrefalt lengri en framangreint viðmið Evrópudómstólsins.

C

Ákvæði e-liðar 1. mgr. 80. gr. laga nr. 91/1991 setur ekki fram fast viðmið eða blaðsíðutal, enda verður mat á því hvað teljist gagnorð lýsing að ráðast af atvikum hverju sinni. Málið er tvímælaust umfangsmikið og hinn umþrætti úrskurður áfrýjunarnefndar samkeppnismála er samtals 221 blaðsíða að lengd, en þar af er niðurstöðukaflinn úrskurðarins um 100 blaðsíður að lengd. Sjálf stjórnvaldsákvörðun stefnanda er yfir 3.000 blaðsíður að lengd.

Í þríþættri kröfugerð stefnanda felst að hann vill fá úrskurði áfrýjunarnefndarinnar hnekkð að hluta til. Kjarni málsins er sá að stefnandi, sem er stjórnvald, stefnir einkaaðilum sem aðild áttu að stjórnsýslumálinu til að fá hnekkð einungis hluta af niðurstöðu úrskurðarnefndarinnar, þ.e. að því marki sem nefndin lagði til grundvallar takmarkaðri brot stefndu en stefnandi hafði gert og þá þannig að slíkt réttlætti lægri sekt. Í þessum efnum er það beinlínis lýsing stefnanda sjálfs í stefnu að í hinum umþrætta úrskurði áfrýjunarnefndar samkeppnismála hafi niðurstöður stefnanda um ætlað ólöglegt samráð stefndu og Eimskipafélags Íslands hf. verið staðfestar „um veigamestu þættina“. Sakarefni málsins eins og það er afmarkað af stefnanda sjálfum kallar því fyrst og fremst á umfjöllun að því leyti sem

áfrýjunarnefndin tók ekki undir það mat sem stefnandi lagði á málið á stjórnarsýslustigi, sbr. þó einnig málatilbúnað stefnanda um upphafstíma dráttarvaxta sektarfjárhæðar.

Í heild sinni er niðurstaða áfrýjunarnefndarinnar rakin á um 100 blaðsíðum. Þar er sem fyrr segir einkum fallist á sjónarmið í stjórnvaldsákvörðun stefnanda. Þrátt fyrir þetta er málsástæðum stefnanda, sem varða þar með athugasemdir hans við einungis hluta af niðurstöðu áfrýjunarnefndarinnar, lýst á hvorki meira né minna en 99 blaðsíðum í stefnu málsins. Stefnan í heild sinni er 135 blaðsíður.

Er það mat dómsins að lýsing stefnanda á málsástæðum hans feli heilt á litið í sér óhóflegan skriflegan málf lutning í brýnni andstöðu við bæði meginreglu einkamálaréttarfars um munnlega málsmeðferð og ákvæði e-liðar 1. mgr. 80. gr. laga nr. 91/1991. Með þessu er ekki sagt að stefna í málinu gæti ekki verið lengri en almennt gengur og gerist, enda er um viðamikið mál að ræða, heldur að stefnandi hefur að þessu leyti farið út fyrir öll mörk. Þessir annmarkar myndu einir og sér leiða til þess að vísa bæri málinu frá dómi án kröfu, en meira kemur hér til eins og rakið er hér á eftir.

Þegar framangreind niðurstaða er rökstudd verður dómurinn einnig að gæta að því að það er ekki hlutverk hans að ráðleggja stefnanda, sem er stjórnvald sem nýtur aðstoðar lögmanns, nákvæmlega hvernig hann eigi að gera málatilbúnað sinn úr garði, enda gæti dómari ella talist vanhæfur, sbr. 5. gr. laga nr. 91/1991.

Eitt dæmi um óhóflegan skriflegan málf lutning eru margar tilvísanir til innlendrar og erlendrar dómaframkvæmdar, þar á meðal til álits lögsögumanns Evrópu dómstólsins, auk reifunar fyrri úrskurða áfrýjunarnefndar samkeppnismála. Þannig reifar stefnandi eitt mál sem rekið var fyrir áfrýjunarnefndinni frá árinu 1997 á um einni og hálfri blaðsíðu í stefnu. Slíkar tilvísanir og eftir atvikum reifanir ættu að réttu lagi að koma fyrst fram við munnlegan flutning málsins, sbr. til hliðsjónar dóm Hæstaréttar 28. ágúst 2013 í máli nr. 406/2013. Í því máli var sérstaklega vikið að lengd stefnu og skriflegur málf lutningur þar átalinn. Var hann sagður í andstöðu við meginregluna um munnlega málsmeðferð. Fram kom að stefnan væri 16 blaðsíður á lengd og umfjöllun um málsástæður væri á tæplega 12 þéttskrifuðum blaðsíðum.

Yrði málinu ekki vísað frá dómi þá kæmi það í hlut stefndu að skila greinargerð um efnisvarnir sínar, eins og þeir hafa boðað að þeir hyggist þá gera. Í þeim efnum yrðu stefndu bundnir af ákvæði 2. mgr. 99. gr. laga nr. 91/1991 sem áskilur fortakslaust að í greinargerð sé lýst á gagnorðan og skýran hátt málsástæðum stefndu og öðrum atvikum sem þurfi að greina til þess að samhengi málsástæðna verði ljóst. Óhóflegur og raunar fordæmalaus skriflegur málf lutningur stefnanda myndi þá í reynd gera stefndu nær ómögulegt um vik að skila greinargerð sem uppfyllti fyrrnefnd skilyrði 2. mgr. 99. gr. laganna. Sú aðstaða færi í bága við meginreglu einkamálaréttarfars um jafnræði málsaðila. Samkvæmt þeirri reglu njóta málsaðilar

enda jafnrar aðstöðu til að gera kröfur, lýsa viðhorfum sínum um málavexti og rökstyðja mál sitt, sbr. einkum 80. og 99. gr. laga nr. 91/1991. Yrði greinargerð stefndu þannig jafnlöng og stefnan gætu málflutningsskjöl aðila nálgast samanlagt um 300 blaðsíður. Í þessum efnum yrði það stefndu loks engin stoð þótt dómari myndi nýta heimild 1. mgr. 103. gr. laga nr. 91/1991 til að beina því til stefnanda að leggja fram skriflega talningu málsástæðna, enda miðar ákvæðið við að það skuli þá gert við aðalmeðferð málsins.

Við framangreindum ályktunum dómsins um óhóflegan skriflegan málflutning stefnanda hróflar engan veginn tilvísun stefnanda til þess að málsástæður hans byggi í flestum tilvikum á reglum sem hafi mótast í réttarframkvæmd Evrópuréttarins. Hið sama á við um þann málatilbúnað stefnanda að málið sé einstaklega umfangsmikið og að líkindum fordæmalaust sem og að skemmri stefna myndi leiða til þess að málið teldist vanreifað. Unnt er enda að fullyrða að gera mætti málatilbúnaði stefnanda fullnægjandi skil með umtalsvert styttri stefnu.

D

Við þetta bætist að öll skjalaframlagning stefnanda er háð verulegum annmörkum. Samkvæmt 1. málslið 1. mgr. 95. gr. laga nr. 91/1991 skal stefnandi við þingfestingu leggja fram stefnu og þau skjöl sem varða málatilbúnað hans eða hann byggir annars kröfur sínar á, svo og skrá yfir þau skjöl sem hann leggur þá fram. Af dómaframkvæmd Hæstaréttar verður ráðið að hér býr einnig að baki ein af meginreglum einkamálaréttarfars, sbr. dóm Hæstaréttar 23. ágúst 1999 í máli nr. 302/1999, sem birtur er í dómasafni réttarins það ár á bls. 2997. Tengist sú regla einnig skyldu aðila samkvæmt g-lið 1. mgr. 80. gr. laga nr. 91/1991 til að greina í stefnu svo glöggst sem verða má helstu gögn sem stefnandi hefur til sönnunar.

Að stefnu meðtalinni lagði stefnandi fram 44 dómskjöl við þingfestingu málsins, sbr. skjalaskrá á dómskjali nr. 2. Í reynd hefur stefnandi þó lagt fram þúsundir blaðsíðna af ógrynni skjala. Sem dæmi má nefna að dómskjal nr. 8 virðist í reynd vera 123 skjöl og telur framlagt skjal 678 blaðsíður. Dómskjal nr. 9 telur 951 blaðsíðu og virðist fela í sér yfir 240 skjöl. Á dómskjali nr. 7 er að finna skrá sem ætlað er að skýra gagnaframlagninguna, en það er aftur á móti gert án þess að vísað sé beinlínis til dómskjala í skránni. Við þetta bætist að ítrekað er vísað með almennum hætti í stefnu til gagna vegna nánar tiltekinna kafla í ákvörðun stefnanda. Hvergi er aftur á móti vísað í stefnu til dómskjala málsins með númeri. Þá hefur stefnandi haft þann hátt á að leggja ítrekað fram sömu gögn oftar en einu sinni í málinu, rétt eins og lögmaður hans viðurkenndi aðspurður af dómara við málflutning um frávísunarkröfu stefndu. Allt er þetta verulega ámælisvert og gerir málatilbúnað stefnanda óleggri en

ástæða var til. Teljast annmarkar þessir slíkir að þeir koma einnig til skoðunar við heildstætt mat dómsins á því hvort vísa beri málinu frá dómi óháð kröfu.

E

Loks er það mat dómsins að framsetning málatilbúnaðar stefnanda sé haldin öðrum vanköntum. Í stefnu er framan af vísað til ýmissa nafna stjórnenda og annarra starfsmanna stefndu og Eimskipafélags Íslands hf. Þar til komið er að málsástæðukafla. Í þeim kafla er gjarnan farin sú leið að nota einungis upphafsstafi umræddra einstaklinga. Vaknar þá sú spurning við hvern er átt hverju sinni.

Í neðanmálgrein í stefnu segir að sjá megi yfirlit um nöfn og upphafsstafi lykilstjórnenda í tveimur nánar tilgreindum málgreinum í ákvörðun stefnanda. Þá segir að nöfn og upphafsstafi þeirra megi jafnframt finna í framlögðu dómskjali án þess að tilgreint sé hvaða dómskjal um sé að ræða. Í ljós kemur að þar er átt við dómskjal nr. 6. Þar segir að sá listi yfir nöfn umræddra einstaklinga sé ekki tæmandi en „velkomið“ sé að leita til stefnanda ef þörf sé á skýringum á öðrum skammstöfunum og þá verði „leitast við að skýra þær“.

Þótt stefnandi kunni að hafa talið hagræði af þessu verklagi með skammstöfunum á stjórnarsýslustigi felst enginn tímasparnaður eða annað hagræði af því við meðferð málsins fyrir dómi. Þvert á móti felst í þessu viss vanreifun af hálfu stefnanda, enda gengur umrætt verklag stefnanda ekki fyllilega upp með þeim hætti sem hann ætlar sér. Sem dæmi má nefna að á blaðsíðu 112 í stefnu birtist skammstöfun á tilteknu nafni sem hvorki er að finna í tilvitnuðum tveimur málgreinum ákvörðunar stefnanda né á dómskjali nr. 6. Þótt hér sé ekki um að ræða slíka vanreifun að leitt gæti ein og sér til frávísunar málsins án kröfu eykur þetta óneitanlega á þann óskýrleika sem einkum leiðir af alvarlegum misbrestum á allri skjalaframlagningu stefnanda og áður eru raktir.

F

Mörg flókin og viðamikil dómsmál hefur rekið á fjörur íslenskra dómstóla. Slíkum málum hefur heldur fjölgað í seinni tíð. Ef þau mál yrðu almennt rekin á þann hátt sem stefnandi hefur kosið að gera, sbr. alvarlegar athugasemdir dómsins hér að framan, yrði e-lið 1. mgr. 80. gr. laga nr. 91/1991 ásamt meginreglum einkamálaréttarfars um munnlega málsmeðferð og hraða málsmeðferð í reynd varpað fyrir róða. Hið sama á við um ákvæði 1. málslíðar 1. mgr. 95. gr. laga nr. 91/1991 auk þess sem grafið yrði undan jafnræði aðila, sbr. skyldu stefndu til að leggja eftir sem áður fram greinargerð sem lýsir á gagnorðan og skýran hátt málsástæðum stefndu, sbr. 2. mgr. 99. gr. sömu laga.

Framangreindir anmarkar eru heilt á litið slíkir að óhjákvæmilegt er að vísa málinu frá dómi af sjálfsdáðum.

Með vísan til 2. mgr. 130. gr. laga nr. 91/1991, sbr. 2. mgr. 132. gr. sömu laga, verður stefnanda gert að greiða stefndu, hverjum um sig, 500.000 krónur í málskostnað.

Af hálfu stefnanda flutti málið um þennan ágreining Gizur Bergsteinsson lögmaður.

Af hálfu stefndu flutti málið um þennan ágreining Hörður Felix Harðarson lögmaður.

Arnaldur Hjartarson héraðsdómari kveður upp úrskurð þennan.

Ú R S K U R Ð A R O R Ð:

Máli þessu er vísað frá dómi.

Stefnandi, Samkeppniseftirlitið, greiði stefndu, Samskipum Holding B.V., Samskipum hf., Samskipum innanlands ehf. og Jónum Transport hf., hverjum um sig, 500.000 krónur í málskostnað.